

Navnet til byen vår ble sannsynligvis gitt av sjøfarende som kom langs skipsleia, og viser til den rette strandlinjen som fører inn mot Vågen i Stavanger, mener innsenderen.

📷 TOMMY ELLINGSEN

Staven i Stavanger- navnet har en logisk forklaring

BYNAVNET: Mye tyder på at staven i bynavnet vårt må være kystlinjen fra Tungenes inn til Vågen.

Reidar Frafjord
Stavanger

Språkforskerne Inge Særheim og Klaus Johan Myrvoll er skeptiske til hypotesen til arkeologiprofessor Frode Iversen som hevder at Kongsteinen er staven i Stavanger-navnet. I Aftenbladet fredag 20.11 kommer også lokalhistoriker Gunnar A. Skadberg med et innspill i denne saken.

Etter besøk i Stavang i Sunnfjord ser han det slik at staven i vårt bynavn må være kystlinjen fra Tungenes inn til Vågen, et meget relevant synspunkt viser det seg: I 1999 utkom det nemlig en grundig stedsnavnsbok, forfattet av høyskolelektor, cand.philol. Kåre Flokenes (1928-2015), med tittelen Stadnamn i Askvoll. Her tar han bl.a. for seg Stafangr i Sunnfjord i gammelnorsk tid. Flokenes vokste opp i dette området, han forsket på stedsnavn i over 50 år, og ikke minst studerte han gjentatte ganger fjorder og steder fra sjøen. Han var derfor som få andre i stand til å trekke fruktbare sammenligninger med Stavanger her i sør i landet.

Et gammelt navn

På et vis fortsatte han der professor Magnus Olsen (1878-1963) sluttet. Professor Olsen anså Stafangr-navnene som veiens navn og fremholdt at de hørte til de

eldste navnene i vårt land. Lektor Flokenes hevdet at disse, som alle andre angr-navn fra Stavanger i sør til Varanger i nord, opprinnelig ble til av mennesker som rodde eller seilte langs kysten. De var ikke bare navn på trange fjorder eller våger; fakta som Varanger og Porsanger vitner om.

Kåre Flokenes nevner at Tungenes nordvest for Stavanger i eldre tider het Tungur, og han hevder at det er staven, den temmelig rette strandlinjen fra Tungenes og innover til Vågen, som er navnegrunnlaget. Folk som seilte langs kysten, slet seg for eksempel ikke inn til det indre av Vågen for å finne en såkalt stav, slik at de kunne navngi fjorden utenfor. Navnene langs kysten ble gitt fra skipsleia. Disse måtte være så karakteristiske at når de sjøfarende fikk øye på de enkelte stedene, skulle de kunne orientere seg nærmere.

Skipsleia var utgangspunktet

Sjøfarende langs kysten hadde i eldre tider kun et hjelpemiddel når det gjaldt å holde rett kurs, og det var stedsnavnene. Bare på det viset var det mulig å seile leia eller Nordvegen som er navnegrunnlaget for Norge. Det sier seg selv at stedsnavnene måtte være navn på steder som lå i skipsleia, eller var lett synlige fra denne. Navn på steder som ikke engang i godvær kunne skimtes fra skipsleia, var ikke brukbare, fordi man da raskt kunne risikere å komme ut av kurs.

Når Flokenes kommer inn på Stafangr-navnene i Sunnfjord, opplyser han at de

både inneholder opplysninger om strandlinjer og om rent farvann i et område som strekker seg så langt som ven rekker, og dette har alltid vært viktig informasjon for dem som i stormvær måtte søke ly. Også området Tungenes og innover mot Vågen her sør kan oppfattes som en stav av folk som kom her, og det var også flere viker hvor man kunne søke nødhavn. I henhold til Flokenes' påstander tror jeg heller ikke at det er stedet Stafangr som Arnor Jarle tenker på når han i lovkvadet til Magnus Olavsson i 1040-årene uttaler: «Du styrte de stive stavner fra fra Stavanger til Daneveldet.»

En logisk forklaring

Etter å ha kommet gjennom Karmøy og over Boknafjorden hadde skipene nådd Tungenes, et gammelt sjømerke og orienteringspunkt i henhold til en rett fjord. Det som den gang eventuelt var bebyggelse inne i Vågsbunnen var ennå langt fra bystatus og kunne sees fra skipsleia.

Når man var kommet inn i det indre av Vågen i det som fra lang tid tilbake het Stafangr, hadde man tatt en avstand fra leia til de sjøfarende. Navnet Stafangr er gitt fra denne leia er påstanden til Flokenes, og det er mye eldre enn Stafangr. Hans meget plausible konklusjon er følgelig at det er staven, den temmelig rette strandlinjen fra Tungenes og innover mot Vågen, som har grunnlaget til dagens Stavanger-r-

BYNAVNET: Mye tyder på at staven i bynavnet vårt må være kystlinjen fra Tungenes inn til Vågen.

Reidar Frafjord

Staven i Stavanger-navnet haren logisk forklaring

Språkforskerne Inge Særheim og Klaus Johan Myrvoll er skeptiske til hypotesen til arkeologiprofessor Frode Iversen som hevder at Kongsteinen er staven i Stavanger-navnet. I Aftenbladet fredag 20.11 kommer også lokalhistoriker Gunnar A. Skadberg med et innspill i denne saken.

Etter besøk i Stavang i Sunnfjord ser han det slik at staven i vårt bynavn må være kystlinjen fra Tungenes inn til Vågen, et meget relevant synspunkt viser det seg: I 1999 utkom det nemlig en grundig stedsnavnsbok, forfattet av høyskolelektor, cand.philol. Kåre Flokenes (1928-2015), med tittelen Stadnamn i Askvoll. Her tar han bl.a. for seg Stafangr i Sunnfjord i gammelnorsk tid. Flokenes vokste opp i dette området, han forsket på stedsnavn i over 50 år, og ikke minst studerte han gjentatte ganger fjorder og steder fra sjøen. Han var derfor som få andre i stand til å trekke fruktbare sammenligninger med Stavanger her i sør i landet.

Et gammelt navn

På et vis fortsatte han der professor Magnus Olsen (1878-1963) sluttet. Professor Olsen anså Stafangr-navnene som veiens navn og fremholdt at de hørte til de eldste navnene i vårt land. Lektor Flokenes hevdet at disse, som alle andre angr-navn fra Stavanger i sør til Varanger i nord, opprinnelig ble til av mennesker som rodde eller seilte langs kysten. De var ikke bare navn på trange fjorder eller våger; fakta som Varanger og Porsanger vitner om.

Kåre Flokenes nevner at Tungenes nordvest for Stavanger i eldre tider hette Tungur, og han hevder at det er staven, den temmelig rette strandlinjen fra Tungenes og innover til Vågen, som er navnegrunnlaget. Folk som seilte langs kysten, slet seg for eksempel ikke inn til det indre av Vågen for å finne en såkalt stav, slik at de kunne navngi fjorden utenfor. Navnene langs kysten ble gitt fra skipsleia. Disse måtte være så karakteristiske at når de sjøfarende fikk øye på de enkelte stedene, skulle de kunne orientere seg nærmere.

Skipsleia var utgangspunktet

Sjøfarende langs kysten hadde i eldre tider kun et hjelpemiddel når det gjaldt å holde rett kurs, og det var stedsnavnene. Bare på det viset var det mulig å seile leia eller Nordvegen som er navnegrunnlaget for Norge. Det sier seg selv at stedsnavnene måtte være navn på steder som lå i skipsleia, eller var lett synlige fra denne. Navn på steder som ikke engang i godvær kunne skimtes fra skipsleia, var ikke brukbare, fordi man da raskt kunne risikere å komme ut av kurs.

Når Flokenes kommer inn på Stafangr-navnene i Sunnfjord, opplyser han at de både inneholder opplysninger om rette strandlinjer og om rent farvann i et område som strekker seg så langt som staven rekker, og dette har alltid vært viktig informasjon for dem som i storm og uvær måtte søke ly. Også området Tungenes og innover mot Vågen her sør kunne oppfattes som en stav av folk som seilte her, og det var også flere viker hvor man kunne søke nødhavn. I henhold til Flokenes' påstander tror jeg heller ikke at det er stedet Stafangr som Arnor Jarleskald tenker på når han i lovkvadet til kong Magnus Olavsson i 1040-årene utbasunerer: «Du styrte de stive stavner nordfra fra Stavanger til Daneveldet.»

En logisk forklaring

Etter å ha kommet gjennom Karmsundet og over Boknafjorden hadde skipene nådd Tungenes, et gammelt sjømerke og orienteringspunkt i henhold til en stavrett fjord. Det

som den gang eventuelt var bebyggelse inne i Vågsbunnen, var ennå langt fra bystatus og kunne ikke sees fra skipsleia.

Når man var kommet inn i det innerste av Vågen i det som fra lang tid tilbake hette Stafangr, hadde man tatt en avstikker fra leia til de sjøfarende. Navnet Stafangr er gitt fra denne leia er påstanden til Kåre Flokenes, og det er mye eldre enn byen Stafangr. Hans meget plausible konklusjon er følgelig at det er staven, den temmelig rette strandlinjen fra Tungenes og innover mot Vågen, som har gitt oss grunnlaget til dagens Stavanger-navn.